

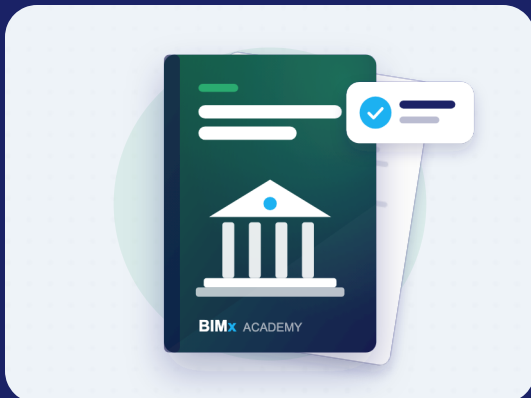
Посібник брокера BIMx

Програма призначена для інвестиційних компаній, які проходять процедуру допуску до Міжнародної фондової біржі Молдови, розпочату 28 вересня 2026 р., а також для осіб, яких вони призначають біржовими агентами. У ній пояснено, як працювати на платформі ARENA Trading, розробленій Бухарестською фондовою біржею, як відбувається торгова сесія, якою є процедура атестації, яку роль відіграють симуляції та які кроки потрібно пройти для допуску в учасники біржі, зокрема щодо розрахунків через Єдиний центральний депозитарій. Матеріал супроводжує навчання, яке організовує BIMx, і не замінює його.

📖 9 розділів

🕒 1 h 34 min читання

👤 Брокери та біржові агенти

ARENA Trading і операційна модель BIMx

Ви дізнаєтеся, хто експлуатує платформу, хто адмініструє ринок і які обов'язки має брокер, підключений до торговельної системи BIMx.

Європейська платформа для ринку Молдови

ВИЗНАЧЕННЯ

ARENA Trading

ARENA Trading — це електронна торговельна система, яку використовує Міжнародна фондова біржа Молдови. Її розробила Бухарестська фондова біржа (BVB) і надає BIMx за моделлю SaaS (програмне забезпечення як послуга): платформа працює в інфраструктурі BVB, а BIMx і брокери отримують до неї віддалений доступ.

21 серпня 2026 р. BIMx отримала від НКФР дозвіл на адміністрування та експлуатацію **Регульованого ринку і Багатосторонньої торговельної системи (MTF)**. Обидва ринки функціонують на одній платформі — ARENA Trading. Для брокера це означає єдине робоче середовище з правилами, специфічними для кожного ринку.

Вибір платформи, яка вже використовується на європейському ринку, знижує технічний ризик запуску й наближає процеси в Республіці Молдова до практики ринків Європейського Союзу. Водночас BVB є найбільшим акціонером BIMx із часткою 26,67 % капіталу.

Хто що робить: BVB, BIMx і брокер

Учасник	Роль	Приклади обов'язків
Бухарестська фондова біржа	Експлуатує платформу	Хостинг, технічне обслуговування, оновлення, технічне ноу-хау
BIMx	Адмініструє ринок	Правила, допуск учасників та інструментів, користувачі, взаємодія з НКФР і ЄЦД, нагляд за торговою сесією
Брокер (учасник біржі)	Надає доступ до ринку	Клієнти, передавання заявок, підключення, атестовані біржові агенти

Модель побудовано за принципом **remote-first**: брокерам не потрібно приїжджати до офісу біржі, щоб торгувати, — вони безпечно підключаються зі своїх офісів. На момент запуску доступ здійснюється через графічний термінал (GUI) платформи. Технологічний план BIMx далі передбачає інтерфейс Gateway API і потік даних (другий рік), а також підключення за протоколом FIX (третій рік).

Що це означає для брокера

- ◆ **Іменні користувачі:** кожен біржовий агент після атестації отримує власний код користувача ARENA. Коди не передаються колегам.
- ◆ **Безпека доступу:** початковий пароль надходить захищеним каналом, його потрібно змінити та зберігати відповідно до правил поведінки з обліковими даними.
- ◆ **Власне підключення:** брокер відповідає за робочі станції та з'єднання, через яке отримує доступ до платформи.
- ◆ **Ринкові дані в реальному часі:** брокери мають доступ до даних без затримки за передплатою безпосередньо з ARENA; публіка бачить дані із затримкою 15 хвилин.

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: організація доступу

Інвестиційна компанія призначає двох біржових агентів. Після атестації кожен отримує власний код ARENA. Коли один із них у відпустці, інший вводить заявки клієнтів зі свого коду й не користується обліковим записом колеги. Так кожен заявку в системі можна чітко пов'язати з конкретною атестованою особою.

Де перебуває BIMx у календарі запуску

01

21 серпня 2026

НКФР надає BIMx дозвіл на адміністрування Регульованого ринку та MTF.

02

28 вересня 2026

Розпочинається процедура допуску брокерів і емітентів — завершальний етап перед початком торгів.

03

1 жовтня 2026

Платформа ARENA переходить у промислову експлуатацію відповідно до чинного операційного календаря.

04

Паралельно

Підключення системи BIMx до Єдиного центрального депозитарію, встановлення операційних правил, навчання брокерів роботи з ARENA Trading і торгіві симуляції.

05

До кінця 2026 року

Запланований перший лістинг.

ПОРАДА

Стежте за офіційними повідомленнями

Дати навчальних і симуляційних сесій повідомляють безпосередньо брокерам, які проходять процедуру допуску. З питань пишть на office@bimx.md.

Головне

- ◆ ARENA Trading — торговельна платформа BIMx, розроблена Бухарестською фондовою біржею й надана за моделлю SaaS.
- ◆ Одна платформа обслуговує обидва ринки, дозволені НКФР: Регульований ринок і MTF.
- ◆ BVV експлуатує платформу, BIMx адмініструє ринок, брокер надає доступ клієнтам.
- ◆ Доступ побудовано за принципом remote-first: на момент запуску — через термінал GUI, а API і FIX заплановано на наступні роки.
- ◆ Кожен біржовий агент має власний код користувача; коди не можна передавати іншим.

Торгова сесія BIMx: стан за станом

Ви пройдете сім станів торгової сесії BIMx, дізнаєтеся, як працює фіксинг під час відкриття та закриття і як застосовується пріоритет «ціна — час».

Розклад торгової сесії

Торгова сесія на ринках, які адмініструє BIMx, проводиться в робочі дні з **10:00 до 14:00** за часом Молдови. У неробочі дні та в офіційні святкові дні ринки закриті. Повний календар торгових днів, зокрема можливих днів з особливим розкладом, публікується на bimx.md до першої торгової сесії.

ВИЗНАЧЕННЯ

Стан ринку

Стан ринку — це фаза, у якій перебуває торгова сесія в певний момент. Він визначає, що може робити біржовий агент: чи може він вводити, змінювати або відкликати заявки і чи виконуються заявки негайно, за ціною фіксингу або не виконуються взагалі.

Сім станів

01

Передвідкриття

Заявки вводять, змінюють або відкликають, але угоди не укладаються. Система розраховує та відображає індикативну ціну відкриття.

02

Відкриття

Ціну відкриття визначають за алгоритмом фіксингу, і укладаються угоди за заявками, накопиченими під час передвідкриття.

03

Відкрито

Безперервні торги: сумісні заявки виконуються негайно на основі пріоритету «ціна — час».

04

Передзакриття

Заявки вводять, змінюють або відкликають без виконання, готуючись до закриття. Розраховується індикативна ціна закриття.

05

Закриття

Ціну закриття визначають за допомогою фіксингу, і укладаються угоди.

06

Торги за ціною закриття

Угоди можна укладати виключно за ціною, визначеною під час фіксингу закриття.

07

Закрито

Торгову сесію завершено. Нові заявки не приймаються.

Типи заявок, дозволені в кожному стані, і механізми тимчасового зупинення торгів описано в Правилах BIMx щодо Регульованого ринку (розділ V) та в Правилах BIMx щодо MTF. Для атестаційного іспиту ці правила потрібно знати повністю.

Пріоритет «ціна — час»

У стані Відкрито заявки виконуються за двома критеріями в такому порядку: спочатку **ціна** (пріоритет мають найвища ціна купівлі та найнижча ціна продажу), потім **час введення** (за однакової ціни першою виконується заявка, введена першою).

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: хто виконується першим

У книзі заявок є три заявки на купівлю тієї самої акції: А за 101 лей (введена о 10:05), В за 102 леї (10:07) і С за 102 леї (10:06). Надходить заявка на продаж за 100 леїв. Першою виконується С: вона має найкращу ціну (102 леї), так само як і В, але була введена раніше. Далі виконується В, потім А. Цифри наведено для ілюстрації.

Чому фіксинг важливий

Під час відкриття та закриття заявки виконуються не по одній, а накопичуються, і система розраховує єдину ціну, за якою можна укласти угоди на найбільший обсяг. Цей механізм зменшує вплив окремої заявки на ціну в чутливі моменти дня, а ціна закриття стає орієнтиром для наступної торгової сесії.

УВАГА

Зважайте на заявки, введені під час передвідкриття

Заявка, введена під час передвідкриття, не виконується негайно, але може взяти участь у фіксингу відкриття. Перш ніж залишити її в системі, перевірте індикативну ціну відкриття, яку відображає платформа.

Головне

- ◆ Торгова сесія BIMx проводиться в робочі дні з 10:00 до 14:00 за часом Молдови.
- ◆ Торгова сесія проходить сім станів: передвідкриття, відкриття, відкрито, передзакриття, закриття, торги за ціною закриття та закрито.
- ◆ Під час безперервних торгів застосовується пріоритет «ціна — час»: спочатку ціна, потім час введення.
- ◆ Ціни відкриття та закриття встановлюються за допомогою фіксингу на основі накопичених заявок.
- ◆ Подробиці щодо дозволених заявок і зупинень торгів містяться в Правилах BIMx для кожного ринку.

Хто може стати біржовим агентом

Ви дізнаєтеся, що робить біржовий агент, яким умовам він має відповідати і як брокер призначає його для атестації.

Роль біржового агента

ВИЗНАЧЕННЯ

Біржовий агент

Біржовий агент — це фізична особа, яка вводить заявки та укладає угоди в торговельній системі BIMx від імені та за рахунок брокера — учасника біржі. Цей статус набувається виключно через процедуру атестації, яку організовує BIMx.

Атестація перевіряє дві речі: знання нормативної бази ринку капіталу та практичну здатність користуватися платформою ARENA Trading. Процедура встановлено Положенням про атестацію біржових агентів BIMx і деталізовано в Порядку організації теоретичного та технічного оцінювання; обидва документи затверджено Виконавчим органом BIMx і опубліковано на bimx.md.

Умови, яким потрібно відповідати одночасно

- ◆ Має повну дієздатність.
- ◆ Є громадянином Республіки Молдова або, якщо це іноземний громадянин, має законне право на працю в Республіці Молдова.
- ◆ Не перебуває в ситуаціях несумісності чи конфлікту інтересів, які впливали б на виконання цих функцій.
- ◆ Є працівником брокера — учасника BIMx і призначений ним для атестації.

Професійні знання підтверджуються не дипломами чи сертифікатами, отриманими деінде, а виключно іспитом, передбаченим Положенням.

Призначення брокером

Статус біржового агента набувається лише за поданням брокера — учасника біржі. Брокер-роботодавець подає **атестаційний пакет документів**: заяву про реєстрацію, підписану законним представником, декларації про відповідність, документи, що посвідчують особу кандидата, та інші документи, передбачені Положенням. Пакет надсилається в електронній формі з кваліфікованим електронним підписом на офіційну адресу електронної пошти BIMx.

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: неповний пакет документів

Брокер надсилає пакет документів кандидата без декларації про відповідність щодо конфліктів інтересів. BIMx не призначає іспитову сесію, доки пакет не буде доповнено. Брокер надсилає відсутній документ, і після підтвердження повноти пакета BIMx повідомляє дату іспиту.

Зв'язок із допуском брокера

Атестація агентів — одна з практичних умов того, щоб допущений брокер міг фактично торгувати: без принаймні одного атестованого агента брокерові нікому вводити заявки в ARENA Trading. Тому призначення кандидатів планують одночасно з процедурою допуску в учасники біржі, розпочатою 28 вересня 2026 р.

ПОРАДА

Плануйте заздалегідь

Кожна іспитова сесія є індивідуальною: кандидат працює на виділеній робочій станції під безпосереднім наглядом. Якщо у вас кілька кандидатів, надсилайте пакети документів завчасно, щоб мати час на планування.

Головне

- ◆ Біржовий агент вводить заявки в систему BIMx від імені брокера — учасника біржі.
- ◆ Цей статус набувається лише через атестацію, яку організовує BIMx, з теоретичним і технічним іспитом.
- ◆ Умови є сукупними: дієздатність, право на працю, відсутність несумісності, працевлаштування в брокера — учасника біржі.
- ◆ Пакет документів подає брокер в електронній формі з кваліфікованим електронним підписом.
- ◆ Щоб фактично торгувати на ARENA Trading, брокерові потрібні атестовані агенти.

Атестаційний іспит і коди доступу

Ви дізнаєтеся, як призначається та проходить іспит, як повідомляється результат і що відбувається після рішення про допуск.

Призначення сесії

Після підтвердження повноти пакета документів BIMx призначає іспитову сесію та повідомляє брокерові й кандидатів дату, час і місце, дотримуючись строку попередження, встановленого Положенням. Разом із повідомленням про призначення кандидат отримує матеріали для підготовки: детальну тематику, орієнтовні приклади запитань і Посібник користувача платформи ARENA.

УВАГА

Матеріали мають орієнтовний характер

Приклади запитань не охоплюють увесь іспит. Щоб скласти його, потрібно повністю знати застосовну нормативну базу.

Дві складові іспиту

Складова	Що перевіряє
Теоретична	Правила BIMx щодо Регульованого ринку та MTF, відповідні положення щодо Єдиного центрального депозитарію, принципи функціонування ринку, типи заявок, механізми торгів, професійна поведінка, конфіденційність і запобігання зловживанням на ринку
Технічна	Робота з платформою ARENA в тестовому середовищі: введення, зміна та відкликання заявок, використання типів заявок, передбачених Правилами BIMx, інтерпретація ринкової інформації, дотримання процедур безпеки доступу та поводження з паролем

ВИЗНАЧЕННЯ

Складові не компенсують одна одну

Іспит проводиться в офісі BIMx, а дві його складові відбуваються послідовно й обидві є обов'язковими. Дуже добрий результат теоретичної частини не компенсує нескладеної технічної частини, і навпаки.

Рішення про допуск і доступ до системи

01

Протокол

Результат не повідомляють одразу. Складається протокол сесії, а Департамент лістингу та операцій формулює пропозицію.

02

Рішення про допуск

Виконавчий орган BIMx ухвалює рішення, яким констатує, що кандидати склали іспит. Це рішення є єдиним підсумковим актом: індивідуальні сертифікати не видаються.

03**Повідомлення**

Рішення офіційно надсилається брокерові-роботодавцю, який передає кандидатів витяг із нього.

04**Коди доступу**

Агент отримує захищеним каналом індивідуальний код користувача ARENA та початковий пароль і вноситься до Реєстру біржових агентів, який веде BIMx.

05**Повідомлення НКФР**

BIMx повідомляє НКФР про атестованих агентів відповідно до нормативних вимог.

Повторні спроби та збір за іспит

Положення не обмежує кількість спроб. Кандидат, який не склав іспит, може подати нову заяву без обмежень щодо строків чи частоти за умови повної відповідності вимогам. Збір за іспит передбачено Переліком тарифів і комісій BIMx; його сплачують за кожну сесію, зокрема за повторні.

ПРИКЛАД**Гіпотетичний приклад: бюджет на атестацію**

Брокер призначає трьох кандидатів. Двоє складають іспит з першої спроби, один — з другої. Брокер сплачує збір за іспит за чотири сесії: три початкові й одну повторну. Розмір збору визначається за чинним Переліком тарифів і комісій BIMx.

Головне

- ◆ Під час призначення іспиту кандидат отримує тематику, приклади запитань і Посібник користувача ARENA.
- ◆ Іспит має теоретичну та технічну складові; обидві обов'язкові й не компенсують одна одну.
- ◆ Результат встановлюється рішенням Виконавчого органу; індивідуальні сертифікати не видаються.
- ◆ Після рішення агент отримує код ARENA і вноситься до Реєстру біржових агентів.
- ◆ Кількість спроб не обмежена, але збір сплачується за кожну сесію.

Симуляції: генеральна репетиція перед першою торговою сесією

Ви дізнаєтеся, що таке торгова симуляція, які сценарії варто відпрацювати та що кожен брокер має перевірити перед запуском.

Навіщо потрібні симуляції

ВИЗНАЧЕННЯ

Торгова симуляція

Торгова симуляція — це торгова сесія, організована в тестовому середовищі з фіктивними інструментами та заявками, яка відтворює перебіг реального біржового дня. Жодна з укладених під час неї угод не має юридичних чи фінансових наслідків.

Згідно з повідомленням BIMx від 28 вересня 2026 р., симуляції тривають паралельно з допуском брокерів і підключенням до Єдиного центрального депозитарію. Їхня мета — щоб до першої реальної торгової сесії кожен учасник уже відпрацював основні процеси, а можливі технічні чи процедурні проблеми було виявлено завчасно.

Що варто відпрацювати

- ◆ **Підключення та автентифікацію** кожного агента з власної робочої станції та з власним кодом.
- ◆ **Повний цикл заявки:** введення, зміна, відкликання, часткове та повне виконання.
- ◆ **Проходження станів ринку:** заявки, подані під час передвідкриття, участь у фіксингу, безперервні торги, закриття.
- ◆ **Нестандартні ситуації:** зупинення торгів інструментом, відхилена заявка, втрата з'єднання.
- ◆ **Посттрейдинговий процес:** підтвердження та звіт, які брокер отримує після торгової сесії для підготовки до розрахунків.

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: сценарій симуляції

Під час передвідкриття агент вводить заявку на купівлю 500 фіктивних акцій за ціною 20 леїв. Відображена індикативна ціна відкриття становить 19,80 лея. Під час відкриття заявка виконується повністю за ціною фіксингу 19,80 лея, хоча ліміт становив 20 леїв. Потім агент перевіряє, що угоду правильно відображено в підтвердженнях за день.

Як брокерові підготуватися

01

Перед симуляцією

Визначте, хто братиме участь, перевірте робочі станції та з'єднання, підготуйте перелік сценаріїв, які ви хочете протестувати.

02

Під час симуляції

Фіксуйте час і опис будь-якої помилки чи неясності, додавайте знімки екрана, але без реальних даних клієнтів.

03

Після симуляції

Надішліть зауваження до BIMx зазначеним каналом і оновіть внутрішні процедури компанії.

УВАГА

Не використовуйте реальні дані

Тестове середовище не призначене для персональних даних клієнтів. Використовуйте лише фіктивні дані, надані для симуляції.

Зв'язок з атестацією

Технічна складова атестаційного іспиту також проходить у тестовому середовищі ARENA. Тому участь у симуляціях — ще й добра підготовка до іспиту: агент звикає до інтерфейсу, типів заявок і процедур безпеки ще до оцінювання.

ПОРАДА

Календар симуляцій

Дати симуляцій повідомляють безпосередньо брокерам, які проходять процедуру допуску. Якщо ваша компанія не отримала запрошення, напишіть на office@bimx.md.

Головне

- ◆ Симуляції відтворюють біржовий день у тестовому середовищі без юридичних чи фінансових наслідків.
- ◆ BIMx проводить симуляції паралельно з допуском брокерів і підключенням до ЄЦД.
- ◆ Варто відпрацювати автентифікацію, повний цикл заявок, стани ринку та нестандартні ситуації.
- ◆ Брокер фіксує помилки й повідомляє про них BIMx, а потім оновлює свої внутрішні процедури.
- ◆ Симуляції також готують до технічної складової атестаційного іспиту.

Допуск в учасники біржі крок за кроком

Ви дізнаєтеся, хто може стати учасником BIMx, які документи подаються і що має бути готове, перш ніж брокер зможе фактично торгувати.

Хто може стати учасником

ВИЗНАЧЕННЯ

Учасник біржі

Учасник біржі — це інвестиційна компанія, ліцензована НКФР і допущена BIMx до торгів на ринках, які адмініструє біржа, від власного імені або від імені клієнтів. Торгівля на BIMx здійснюється виключно через учасників.

Процедура допуску брокерів до BIMx розпочалася **28 вересня 2026 р.** і є завершальним етапом перед початком торгів. Перелік ліцензованих інвестиційних компаній публікує НКФР, а перелік учасників BIMx поповнюється на bimx.md у міру допуску компаній.

Етапи допуску

01

Заява про допуск в учасники

Типова форма з Центру завантажень на bimx.md, заповнена й підписана законним представником.

02

Договір про участь

Типовий договір, який визначає права та обов'язки учасника щодо біржі.

03

Підключення до ARENA Trading

Налаштування доступу та робочих станцій, участь у навчанні, яке організовує BIMx.

04

Атестація біржових агентів

Призначення та атестація осіб, які вводитимуть заявки (курс ВА-402).

05

Торгові симуляції

Відпрацювання процесів у тестовому середовищі перед першою реальною торговою сесією (курс ВА-403).

Збори за допуск в учасники та щорічні збори за доступ до платформи ARENA передбачено Переліком тарифів і комісій BIMx.

Контрольний перелік перед першою торговою сесією

Елемент	Контрольне запитання
Статус учасника	Чи маємо ми рішення про допуск і підписаний договір про участь?
Агенти	Чи маємо ми принаймні одного атестованого агента з активним кодом ARENA і того, хто може його замінювати?
Технічна готовність	Чи протестовано робочі станції та з'єднання під час симуляцій?
Розрахунки	Чи зрозумілі процеси взаємодії з Єдиним центральним депозитарієм і розрахункові рахунки?
Клієнти	Чи охоплюють договори та тарифи для клієнтів торгівлю на BIMx?

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: послідовність кроків

Компанія подає заяву про допуск у перший тиждень жовтня й паралельно надсилає атестаційні пакети документів на двох працівників. Агенти беруть участь у навчанні та симуляціях, складають іспит, а після рішення про допуск і отримання кодів ARENA компанія готова до першої торгової сесії. Паралельна робота суттєво скорочує графік.

Де знайти документи

- ◆ Типові форми та договори: Центр завантажень на bimx.md.
- ◆ Правила BIMx щодо Регульованого ринку та MTF: сторінка «Регламенти та нормативні акти».
- ◆ Процедура атестації: сторінка «Атестація брокерів».
- ◆ Інформація про процедуру допуску: office@bimx.md.

ПОРАДА

Почніть з атестації

Атестація агентів потребує часу, оскільки кожна іспитова сесія є індивідуальною. Призначайте кандидатів одночасно з поданням заяви про допуск.

Головне

- ◆ Торгівля на BIMx здійснюється виключно через учасників — інвестиційні компанії, ліцензовані НКФР і допущені біржею.
- ◆ Допуск брокерів розпочався 28 вересня 2026 р. як завершальний етап перед початком торгів.
- ◆ Кроки: заява про допуск, договір про участь, підключення до ARENA, атестація агентів, симуляції.
- ◆ Збори за допуск і доступ до ARENA наведено в Переліку тарифів і комісій BIMx.
- ◆ Паралельна робота над допуском і атестацією скорочує шлях до першої торгової сесії.

Клірінг і розрахунки через Єдиний центральний депозитарій

Ви дізнаєтеся, що відбувається після укладення угоди на BIMx: звітування перед ЄЦД, підтвердження інструкцій та одночасне переказування цінних паперів і коштів на T+2.

Роль Єдиного центрального депозитарію

ВИЗНАЧЕННЯ

Єдиний центральний депозитарій (ЄЦД)

Єдиний центральний депозитарій Республіки Молдова веде облік цінних паперів і здійснює клірінг і розрахунки за угодами, укладеними на ринках, які адмініструє BIMx. Розрахунки означають фактичне переказування цінних паперів покупцеві, а коштів — продавцеві.

Згідно з повідомленням від 28 вересня 2026 р., підключення системи BIMx до системи ЄЦД перебуває на завершальному етапі разом із встановленням операційних правил. Розрахунки запрацюють одночасно з початком торгів.

Цикл T+2

01 T+0: день угоди

BIMx надсилає до ЄЦД зведений звіт про угоди, виконані під час торгової сесії.

02 T+1

Учасники та ЄЦД підтверджують розрахункові інструкції.

03**T+2**

Відбувається одночасне переказування цінних паперів і коштів за принципом поставки проти платежу.

Розрахунки здійснюються в національній валюті (MDL), а T+2 означає другий робочий день після дати угоди. Неробочі дні не враховуються.

ПРИКЛАД**Гіпотетичний приклад: обчислення дати розрахунків**

Угоду укладено в четвер. T+1 — п'ятниця, а T+2 — понеділок, якщо понеділок є робочим днем. Якщо угоду укладено в п'ятницю, T+1 — понеділок, а T+2 — вівторок. Покупець стає власником цінних паперів у реєстрі на дату розрахунків, а не в день угоди.

Поставка проти платежу

Принцип **поставки проти платежу** (DvP) означає, що цінні папери переказуються лише тоді, коли одночасно переказуються й кошти. Так жодна зі сторін не ризикує здійснити поставку, не отримавши зустрічного виконання.

УВАГА**Відповідальність брокера**

Брокери — учасники біржі забезпечують розрахунки за угодами, виконаними від імені клієнтів, відповідно до Правил ЄЦД. Перш ніж передати заявку, перевірте, що клієнт має цінні папери (у разі продажу) або кошти (у разі купівлі), необхідні для розрахунків.

Що бачить інвестор

Для кінцевого клієнта розрахунки зазвичай непомітні: він бачить виконану заявку в день угоди, а цінні папери з'являються на його рахунку після розрахунків. Брокер має вміти чітко пояснити цю різницю в часі, особливо інвесторам-початківцям, які купують цінні папери під час першого лістингу.

Момент	Що бачить клієнт
T+0	Підтвердження виконання заявки із зазначенням ціни та кількості
T+1	Угода в процесі розрахунків
T+2	Цінні папери на рахунку (покупець) або доступні кошти (продавець)

Головне

- ◆ ЄЦД веде облік цінних паперів і здійснює розрахунки за угодами, укладеними на BIMx.
- ◆ Цикл — T+2: звіт до ЄЦД на T+0, підтвердження інструкцій на T+1, переказування на T+2.
- ◆ Розрахунки здійснюються в MDL, а T+2 обчислюється в робочих днях.
- ◆ Поставка проти платежу забезпечує одночасне переказування цінних паперів і коштів.
- ◆ Брокер відповідає за розрахунки за угодами клієнтів і перевіряє наявність активів перед поданням заявки.

Учасник-ініціатор і учасник-посередник

Ви дізнаєтеся, що робить брокер, супроводжуючи емітента на BIMx, чим відрізняється його роль на Регульованому ринку та в MTF і які обов'язки залишаються за емітентом.

Дві ролі, два ринки

ВИЗНАЧЕННЯ

Учасник-ініціатор і учасник-посередник

Учасник-ініціатор — це брокер — учасник біржі, який допомагає емітентові підготувати й подати пакет документів на Регульованому ринку; ця роль необов'язкова для акцій і обов'язкова для муніципальних облігацій. Учасник-посередник — це брокер, з яким емітент в MTF обов'язково укладає договір як на етапі допуску, так і на весь період торгів.

	Учасник-ініціатор (Регульований ринок)	Учасник-посередник (MTF)
Чи є обов'язковим?	Ні — для акцій; так — для муніципальних облігацій	Так
Тривалість відносин	До встановлення першого дня торгів	Протягом усього періоду торгів
Контактні особи	Від емітента	Принаймні одна з двох — від учасника-посередника
Підписані документи	Допомагає з пакетом документів	Підписує Меморандум разом з емітентом

Що робить учасник-ініціатор

- ◆ разом з емітентом перевіряє критерії відповідності, встановлені Правилами;
- ◆ структурує та перевіряє пакет документів перед поданням на відповідність Правилам BIMx;
- ◆ погоджує з Департаментом лістингу та операцій роз'яснення і доповнення;
- ◆ надсилає відповіді та запитувані документи у строки, повідомлені BIMx;
- ◆ забезпечує операційний зв'язок із BIMx до встановлення першого дня торгів.

УВАГА

Відповідальність залишається за емітентом

Навіть якщо пакет документів подається через учасника-ініціатора, відповідальність за зміст документації та за виконання обов'язків з постійного розкриття інформації залишається за емітентом.

Що робить учасник-посередник в МТФ

01

Етап 1: попередня згода

Заява про надання попередньої згоди, рішення статутного органу, витяг з Реєстру юридичних осіб, установчий документ, Меморандум, підписаний обома сторонами, підтвердження сплати тарифу за опрацювання та договір між емітентом і учасником-посередником.

02

Етап 2: безпосередній допуск

Остаточна заява, документи або підтвердження ЄЦД, фінансова звітність, остаточний Меморандум, свідоцтво НКФР, декларація контактних осіб і Договір між BIMx та емітентом.

03

Після допуску

Підтримує договір з емітентом і забезпечує одну з контактних осіб для зв'язку з BIMx протягом усього періоду торгів.

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: той самий брокер, дві ролі

Інвестиційна компанія має двох клієнтів-емітентів. Для компанії А з власним капіталом понад 1 млн євро вона як учасник-ініціатор готує пакет документів для Регульованого ринку; після першого дня торгів її роль у допуску завершується. Для меншої компанії В вона стає учасником-посередником в MTF: підписує Меморандум, призначає одну з контактних осіб і залишається стороною договору, доки акції перебувають в обігу.

Тарифи та розрахунки вартості

Тарифи залежать від ринку (Регульований ринок або MTF) і типу інструменту відповідно до чинного Переліку тарифів і комісій BIMx. На запит учасника BIMx може надати **попередній розрахунок витрат на допуск** для конкретного емітента.

ПОРАДА

Джерела

Правила BIMx щодо Регульованого ринку та MTF (bimx.md, «Регламенти та нормативні акти»), Перелік тарифів і комісій («Тарифи біржі»), Закон № 171/2012. У разі розбіжностей із цим уроком переважну силу мають Правила BIMx.

Головне

- ◆ На Регульованому ринку брокер може бути учасником-ініціатором; для муніципальних облігацій ця роль обов'язкова.
- ◆ В MTF договір з учасником-посередником є обов'язковим протягом усього періоду торгів.
- ◆ Учасник-ініціатор перевіряє відповідність критеріям, структурує пакет документів і погоджує роз'яснення з BIMx.
- ◆ Відповідальність за зміст документації залишається за емітентом.
- ◆ На запит BIMx може надати попередній розрахунок витрат на допуск для конкретного емітента.

Підготовка емітентів і муніципальних випусків з BVM

Ви дізнаєтеся, які кроки має виконати брокер для клієнтів-емітентів, чиї цінні папери нині торгуються на BVM, зокрема щодо випусків муніципальних облігацій, розміщення яких він здійснював як посередник.

Вихідна точка: автоматичного переведення немає

ВИЗНАЧЕННЯ

Перехід з BVM на BIMx

Інструменти, що торгуються на Фондовій біржі Молдови, не переходять на BIMx автоматично. Для кожного зацікавленого емітента проводиться процедура допуску, передбачена Правилами BIMx, з можливістю повторно використати наявні документи, які є чинними, актуальними та відповідають вимогам.

Брокери найкраще знають емітентів, яких обслуговують. Тому BIMx запрошує їх визначити зацікавлених емітентів і допомогти їм підготуватися до допуску на Регульований ринок або до MTF.

Кроки щодо акцій

01 Попередній перелік

Визначте емітентів, чиї інструменти перебувають на BVM, і клієнтів, які розглядають можливість нового допуску, а потім надішліть попередній перелік до BIMx.

02

Діалог з емітентами

Обговоріть варіанти Регульованого ринку та MTF, не представляючи процес як автоматичне переведення.

03

Документація

Підготуйте пакет документів відповідно до обраного ринку: на Регульованому ринку — безпосередньо або як учасник-ініціатор; в MTF — за договором учасника-посередника.

04

Попередня перевірка

Разом із Департаментом лістингу та операцій визначте відсутні або неактуальні документи до офіційного подання.

ПОРАДА**Надішліть опис документів**

Для кожного пакета документів завчасно надсилайте опис наявних документів, щоб BIMx могла підтвердити, що можна використати повторно, а що потрібно оновити.

Кроки щодо муніципальних облігацій, розміщених за посередництва брокера

01

Перелік випусків

Надішліть до BIMx перелік муніципальних випусків, щодо яких ви вважаєте доцільним провести діалог, разом із контактними даними емітентів — у межах, дозволених договірними відносинами.

02

Підтвердження зацікавленості

Разом із кожним органом місцевого публічного управління письмово підтвердьте зацікавленість у допуску та необхідність рішення місцевої ради.

03

Опис документів і перевірка

Підготуйте опис наявних документів і погодьте попередню перевірку з BIMx.

04

Подання

Подайте пакет документів як учасник-ініціатор і координуйте формальності до встановлення дати початку торгів.

ПРИКЛАД

Гіпотетичний приклад: портфель брокера

Брокер виступав посередником у трьох муніципальних випусках, що торгуються на BVM, і має п'ять клієнтів — емітентів акцій. У перший тиждень він надсилає до BIMx перелік із восьми інструментів. Дві приклади підтверджують зацікавленість і призначають засідання місцевої ради; для трьох компаній готуються описи документів. Решта емітентів ще аналізують варіанти.

Графік

Відповідно до чинного операційного календаря платформа ARENA переходить у промислову експлуатацію 1 жовтня 2026 р. Підготовку та попередню перевірку можна розпочинати негайно; офіційне подання та дата початку торгів погоджуються відповідно до Правил BIMx та операційного календаря.

УВАГА

Коректно комунікуйте з клієнтами

Не обіцяйте емітентам чи інвесторам дату початку торгів на BIMx, доки її не встановлено відповідно до Правил. Контакт для координації: Департамент лістингу та операцій, office@bimx.md.

Головне

- ◆ Інструменти з BVM не переходять на BIMx автоматично; для кожного емітента проводиться процедура допуску.
- ◆ Брокер визначає зацікавлених емітентів, надсилає попередній перелік і започатковує діалог.
- ◆ Опис наявних документів дає BIMx змогу швидко підтвердити, що можна використати повторно.
- ◆ Щодо муніципальних випусків, розміщених за його посередництва, брокер подає пакет документів як учасник-ініціатор.
- ◆ Дата початку торгів встановлюється відповідно до Правил; її не обіцяють наперед.

❗ Матеріал має виключно освітній характер. Він не є інвестиційною рекомендацією, юридичною чи податковою консультацією. Числові приклади є умовними.